

SORAINEN

**Äriühingu juhtimine
– kõrge riskiga
tegevusala**

Norman Aas

Partner

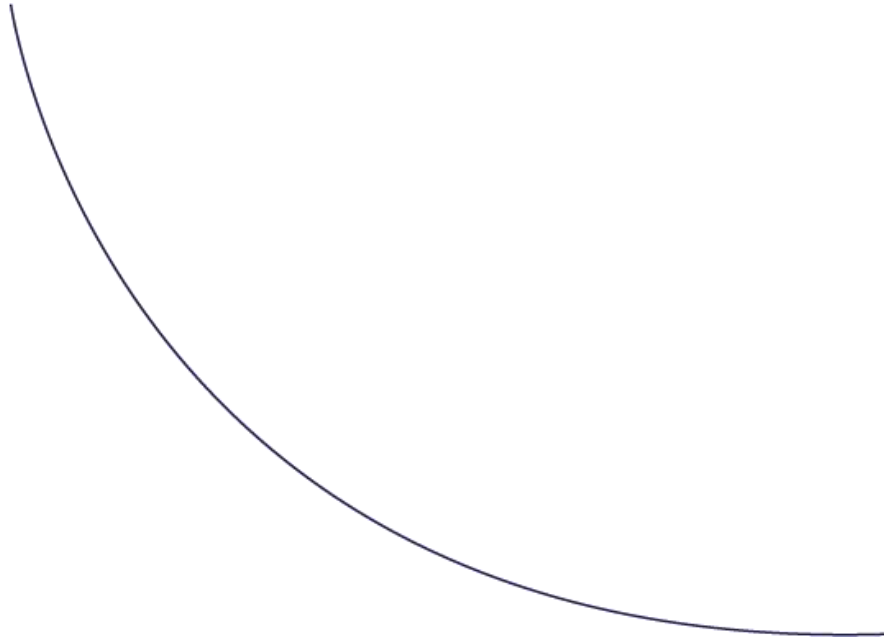
26. mai 2022

Juhatuse liikme põhikohustused

- Ühingu juhtimine ja esindamine:
 - Äriliste otsuste tegemine
 - Organisatsiooni loomine, toimima panemine ja toimivana hoidmine, sh kontrolli teostamine
 - Toimiva finantsjuhtimissüsteemi kindlustamine
 - Raamatupidamise korraldamine, majandusaasta aruannete koostamine
 - Informatsiooni andmine nõukogule/osanikele
 - Maksudeklaratsioonide täitmine ja esitamine
 - Pankrotiavalduse õigeaegne esitamine

Hoolsus- ja lojaalsuskohustuse standard

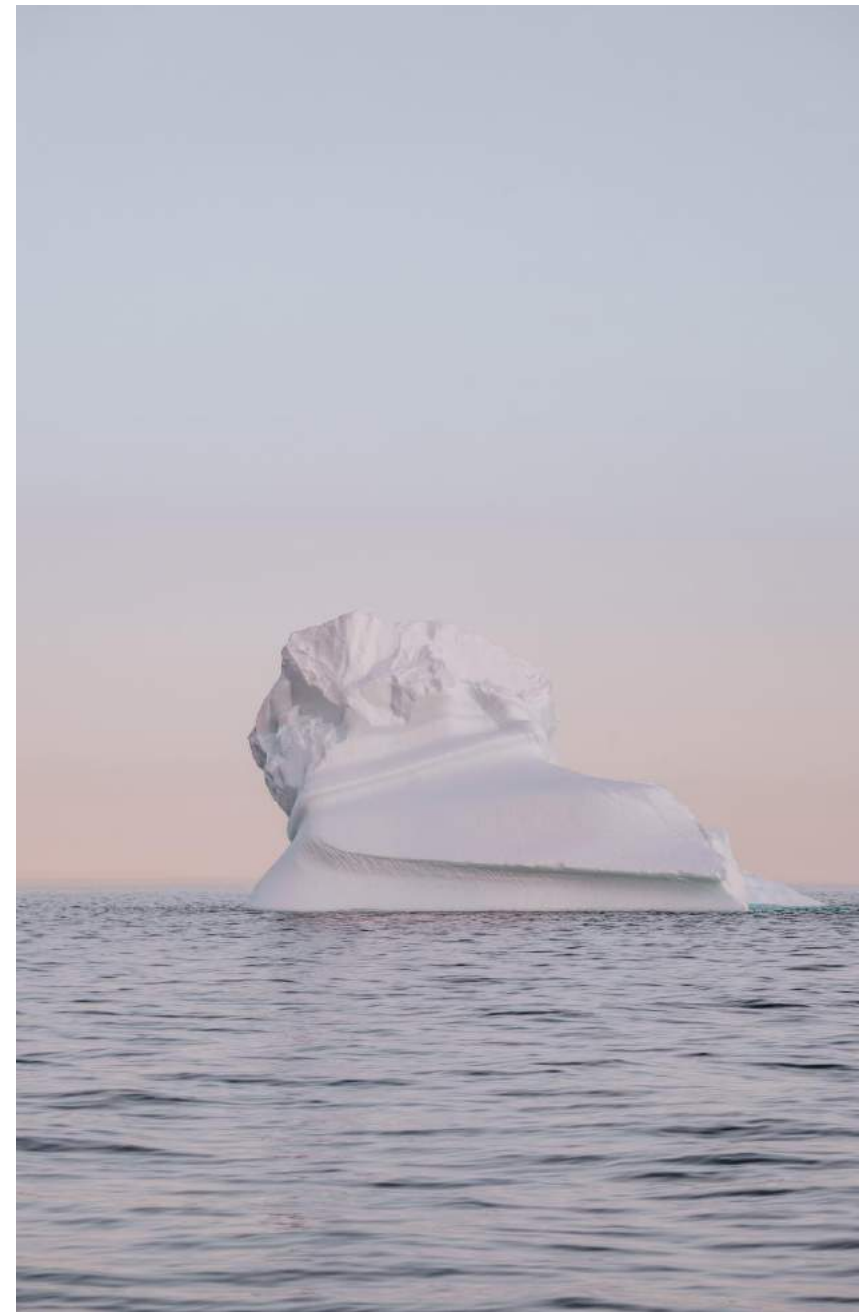
- Juhatus liige peab tegutsema:
 - korraliku ettevõtja hoolsusega
 - majanduslikult kõige otstarbekamal viisil
 - heas usus ja ühingu huvides
- Olema piisavalt informeeritud
- Mitte võtma põhjendamatuid riske

Juhatuse liikme suhe äriühinguga

- Seadus eristab **juhatuse liikme ametisuhet** ja temaga **sõlmitud teenistuslepingut**. Juhatuse liikmeks olek tähendab eelkõige seda, et juhatuse liikme ja äriühingu vahel tekib ametisuhe
- Lisaks ametisuhtele võib juhatuse liikme ja äriühingu vahel olla (kuid ei pea olema) sõlmitud teenistusleping
- **Lepinguga võib täpsustada vastutust ühingu ees**

Juhatusel liikme tsiviilõiguslik vastutus

- Kelle ees?
 - Ühingu ees – lepinguline
 - Võlausaldajate ees – deliktiline
- Nõude eeldused:
 - kohustuse rikkumine
 - kahju tekkimine
 - põhjuslik seos
 - süü?
- Aegumine: 10/5/3 aastat

Lepinguline vastutus ühingu ees

- Vastutuse eeldused (ÄS § 187 / § 315 + VÕS § 115):
 - **kehtiv ametisuhe** (rikkumise toimepanemise ajal)
 - juhatuse liige on **rikkunud** juhatuse liikme kohustusi
 - osaühingule on tekkinud või tekib **varaline kahju**
 - rikkumise ja kahju vahel on **põhjuslik seos**
 - juhatuse liige **vastutab** oma kohustuste rikkumise eest, st ta ei ole järginud korraliku ettevõtja hoolsusstandardit
- Juhatuse liige vabaneb vastutusest, kui ta tõendab, et on oma kohustusi täitnud korraliku ettevõtja hoolsusega
- Süü vormil olulist tähtsust ei ole

Juhatuse liikme kohustuste rikkumine (näited)

- Lepingute sõlmimine märkimisväärselt väiksema vastusooritusega võrreldes turutingimustega (nt liiga madal laenuintress või liiga suur ostuhind nõude omandamisel)
- Koos laenulepinguga jäetakse sõlmimata tagatiskokkulepe, kuigi oleks saanud seda teha ja pidanuks seda tegema
- Kinnistu võõrandamine alla turuhinna
- Ühingu pangakontolt sularaha väljavõtmine ning juhatuse liige ei suuda tõendada, et väljavõetud sularaha on kasutatud äriühingu huvides
- Tehingu tegemine huvide konfliktis – sõltub asjaoludest, see võib, kuid ei pruugi alati tähendada lojaalsuskohustuse rikkumist

Kes kahju nõuab?

- Ühing ise (osanike/nõukogu otsus/uus juhatus)
- Pankrotihaldur, kui ühing pankrotis
- Võlausaldaja, kui ei saa ühingu vara arvel nõudeid rahuldatud – kahju mõistetakse välja ühingule
- Võlausaldaja ja pankrotihaldur ka juhul, kui ühing on nõudest loobunud või piiranud

Vaidluse üldiseloomustus

- Ühing peab nõude maksmapanekul tõendama, et juhatuse liige on rikkunud oma kohustusi ja et kahju on osaühingule tekkinud just selle rikkumise tulemusena
- Seejärel on juhatuse liikmel omakorda võimalus tõendada, et ta on tegutsenud korraliku ettevõtja hoolsusega
- Keerukad õiguslikud vaidlused
- Ühingu ja (endise) juhatuse liikme huvid on selgelt vastandlikud, vaidlus sageli emotsionaalne, kohtumenetluste finantseerimine on juhatuse liikme õlul

Deliktiline vastutus võlausaldaja ees

Seadusest tuleneva võlausaldaja kaitseks sätestatud normi (**kaitseenormi**) süülise rikkumise korral (VÕS § 1043 jj) – nõue otse juhatuse liikme vastu

Kaitseenormide näited:

- Pankrotiavalduse esitamise kohustus
- Raamatupidamise korraldamise kohustus
- Maksuseadustest tulenevad kohustused
- Heade kommete vastane tegu
- Võlausaldajate teavitamiskohustus
- Lepingueelsete läbirääkimistega seotud kohustused

Pankrotiavalduse esitamise kohustus

- Pankrotiavalduse õigeaegne esitamine tagab ühingu vara võimalikult suures ulatuses säilimise ning seeläbi võlausaldajate nõuete võimalikult suures ulatuses rahuldamise. Teiseks tagab pankrotiavalduse õigeaegne esitamine, et sisuliselt maksejõuetu äriühing ei osaleks edasi majandustegevuses, mille käigus tekkivaid kohustusi ta täita ei suuda
- Rikkumisega tekitatud varalise kahju suuruse hindamiseks tuleb tuvastada, millal muutus äriühing püsivalt maksejõuetuks ning tekkis juhatuse liikmel kohustus esitada pankrotiavaldus. See tähendab, et kindlaks tuleb teha vahe hageja nõuete hüpoteetilise ja tegeliku rahuldamise määra vahel

Raamatupidamise korraldamise kohustus

- Sätted, mis kohustavad juhatust korraldama äriühingu raamatupidamist ja koostama aastaaruande, on võlausaldajate kaitseks kehtestatud seaduse sätted
- Nt aastaaruandes jäetakse kajastamata olulisi kohustusi ning selle põhjal teeb äripartner eksliku otsuse laenu andmise kohta, mis jääb ühingu hilisema maksejõuetuse tõttu tagasi maksmata

Heade kommete vastane tegu

- Tegu on heade kommete vastane nt siis, kui teo eesmärk oli teise isiku tahtlik kahjustamine, seejuures peab olema tõendatud, et isikul oli algusest peale tahe kannatanut kahjustada

Maksuvõla sissenõudmine

- MKS § 40 lg 1 näeb muu hulgas ette, et kui seaduslik esindaja rikub tahtlikult või raskest hooletusest MKS §-s 8 nimetatud kohustusi, vastutab ta selle tõttu tekkinud maksuvõla eest solidaarselt maksukohustuslasega
- Kui juhatuse liikmete tööjaotus ei ole kirjalikult fikseeritud, võtab juhatuse liige riski, et talle võidakse ette heita kohustuste täitmata jätmist neis valdkondades, mis (suulise, väljakujunenud) tööjaotuse järgi tema vastutusvaldkonda ei kuulu, ning vastupidise tõendamise koormis lasub temal

Vaidluse üldiseloomustus

- Tõendamiskoormus hagejal. Lisaks sellele, et ta peab tõendama deliktiõigusliku kaitsenormi rikkumise kostja poolt, tõendama ära ka selle, et kahju ärahoidmine oli seadusest tuleneva kohustuse vähemalt üheks eesmärgiks
- Keerukad õiguslikud vaidlused
- Ühingu ja (endise) juhatuse liikme huvid ei pruugi olla otseselt vastuolus, samas üldiselt on vaidlus ajaks ühing maksejõuetu ja kohtumenetluste finantseerimine on juhatuse liikme õlul

Juhatuse liikme karistusõiguslik vastutus

- Vastutus isiklik
- Aegumine: 5/10/15 aastat

Karistusõigusliku vastutuse üldpõhimõtted

- Esmajoones vastutab süüteo eest füüsiline isik (juhatuse liige), isegi kui tegu pannakse toime ühingu huvides. Ühingu vastutus võib sellele lisanduda
- Kuriteona on karistatav üldjuhul vaid tahtlik tegu. Ettevaatamatusest on karistatavad aga nt tööohutuselased kuriteod (tagajärjeks töötaja surm või raske tervisekahjustus)
- Väärteona on karistatav nii tahtlik kui ka ettevaatamatu tegu
- Võimalikud nii rahalised karistused kui ka teatud vara konfiskeerimine
- Karistus tuleb täita isiklikult

Menetluse üldiseloomustus

- Tõendamiskoormis on riigil
- Menetlus koormavam ja pikem, kohtumenetlus võtab rohkem aega, süüdistavav peab üldjuhul kogu aeg kohtus kohal olema
- Süütuse presumpatsioon - kedagi ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus
- Ühingu ja (endise) juhatuse liikme omavahelised huvid varieeruvad:
 - ühing võib olla kannatanu ja esitada kriminaalasjas tsiviilhagi
 - ühing on (kaas)süüdistatav ja mõlemal on sarnane kaitsestrateegia, ühing võib olla valmis katma õigusabikulusid
 - ühing on (kaas)süüdistatav, aga on valinud kaitsestrateegiaks juhatuse liikme tegudest distantseerimise

Võta ühendust!

Norman Aas

norman.aas@sorainen.com

M. +372 5 116 015